

Afsnit 2.

1790 til 1819.

Dette afsnit er mere omfattende end det første, dels fordi der sker nogle ting i Niels's liv, bl.a. får han yderligere otte børn i perioden, men der sker også store ting i verden.

Efter 80 års fred, bliver Danmark involveret i krige både på den ene og den anden måde.

Der er storbrand i København og landet går bankerot, derpå kommer den meget spæde start på landets industrialisering.

1790.

Det år blev et tragisk år for Niels og Sophie, de mistede først deres 2 årige Charlotte i august, derefter mistede de i november Frederikke, der var født i april.

Ude i den store verden skete der en epokegørende opfindelse, efter en meget lang række af undersøgelser og forsøg, blev batteriet udviklet af den italienske fysiker Alessandro Volta, det kom til at lægge grunden for den moderne elektronik.

Herhjemme blev Frederik 6. konge af Danmark og Norge, - søn af Christian den 7. og Caroline Mathilde- gift med Marie Sophie Frederikke af Hessen-Kassel.

Krigen mellem Sverige og Rusland sluttede ved freden i Värälä, den endte resultatløs, men havde totalt ødelagt den Svenske økonomi.

Frankrig vedtog et forbud mod alt slaveri i 1790, og Danmark fulgte efter i 1792.

Allerede i 1790 kendte man til problemer med "de fremmede". Således klages der til Trondhjems magistrat den 29. sept. 1790, over fremmede som kommer for at drive handel til skade for byens borger, det menes at for mange får borgerskab på spinkelt grundlag, uden at ville bosætte sig i Trondhjem, men kun blev en kort tid for at tjene penge, og så rejse videre, som eks. nævnes én Svejtser og én Italiener. Klagen blev afvist af magistraten.

1791.

Niels og Sophie får en søn. I huset ved Vognserup blev Carl Frederik født den 19. oktober, og baronessen, som Niels skriver, "var så nådig at tilbyde at holde ham til dåb".

Den Franske revolution var begyndt i 1789, i 1791 blev Frankrigs ny forfatning underskrevet og godkendt af Ludvig den 16. og dermed var revolutionen slut.

1792.

Niels og Sophies 3. datter Charlotte, bliver født på Vognserup den 7. januar.

Frankrig kom i krig med Østrig, Prøjsen, Holland og Storbritannien. Ludvig 16. blev arresteret og massemyrderierne begyndte. Nationalkonventet erklærede Frankrig for republik.

Danmark forbød slavehandlen, som Frankrig havde gjort i 1790, men forbudet trådte først i kraft efter et statsrådsmøde i 1803.

Den svenske konge, Gustav 3. som var blevet meget upopulær hos adelen, blev skudt under et maskebal den 16. marts, han døde den 29. august af sine skudsår.
Han efterfulgtes af Gustav 4. Adolf, som var konge til 1809.

1793.

Kong Ludvig 16. blev den 21. januar halshugget i den franske guillotine og derpå fulgte rædslerne med massehenrettelser af den franske adel.

Dronning Marie-Antoinette, i folkemunde kaldet "Østrigerinden" fordi hun var datter af den østrigske kejser, var hadet af franskmændene. De jubede da hendes hoved blev skilt fra kroppen i guillotinen den 16. oktober 1793.

1794.

Niels havde åbenbart fået noget af en stjerne hos baronen og baronessen, i hvert fald fik Niels overdraget en helt nybygget gård, fordi som han skrev, at *baronen fandt ham dueligt hertil*.
Desværre måtte Niels atter forlade gården i 1798.

Niels og Sophie fik igen en datter der blev født på Vognserup i august måned, hun kom til at hede Karen Sophie. Fra hendes 16 år blev hun lam i den højre hånd og benene, hun boede hjemme så længe Niels levede og derefter hos sin bror Hans Christian.

Hovedfløjen på Christiansborg slot og slotskirken nedbrændte natten mellem den 26. og 27. februar.
Kong Christian 7. erhvervede Moltkes og Schackes palæ i løbet af få dage.

Den 30. juli opstår Danmarkshistoriens første strejke, "Tømrerskruen" bliver den kaldt og opstod på Amalienborg byggepladserne, hvor 89 svende arbejdede efter kongens overtagelse af Moltkes og Schackes palæer efter Christiansborg Slots brand.

Baggrunden for konflikten var, at to tyske tømrersvende blev nægtet tilladelse til at rejse.
De bliver arresteret og idømt 6 dages fængsel på vand og brød. Derpå besluttede mellem 200 og 300 tømrersvende at nedlægge arbejdet i solidaritet. Først den 8. august var strejken forbi.

1795.

Den 5. juni udbryder der brand i en oplagsplads for tømmer og kul på Gammelholm og en række uheldige omstændigheder betød, at branden kom ud af kontrol og bredte sig til selve København.
Da man efter flere dage endelig fik kontrol med ilden, var over 900 bygninger nedbrændte og omkring 6000 mennesker var blevet hjemløse.

Til genhusning af disse mennesker, blev bl.a. Orlogsskibet "Norske Løve" anvendt.

Napoleons tropper invaderer Luxembourg.

1796.

Niels og Sophies 6. barn og 2. søn, Hans Christian bliver født på Tuse Mark i juni måned.

Den engelske søhelt Horatio Nelson bliver udnævnt til næstkommanderende for Middelhavsflåden og får rang af kommandørkaptajn.

Langebros bro bliver igen fornyet. Arkitekt Andreas Kirkerup påtog sig arbejdet i privat entreprise, og lod en ny bro opføre.

1797.

Billedhuggeren Thorvaldsen rejser til Rom for at fortsætte sine studier, men også med instrukser fra akademiet om at erhverve antikke afstøbninger til antiksalen.

Som symbol på stavnsbåndet ophævelse i 1788, opsattes Frihedsstøtten i 1797 inden for Vesterport i København.

Fire Ålborgensiske købmænd fik Kgl. tilladelse til at udnytte vandkraften til en papirmølle.

Dansk realkredit oprettes i 1797, og siden oprettelsen er ingen realkreditforeninger gået konkurs.

1798.

Niels kom dette år i sit rette element, idet han blev udnævnt til Skovfoged i Fledskov i Uggerløse. Her er det Niels beretter, at *”de flyttede ind i den usleste hytte han nogensinde havde set”*.

Deres 3 søn, Eggert Christopher bliver født på Tuse Mark.

Napoleon invaderede i 1798 Ægypten og de opdagelser hans soldater og de videnskabsfolk der fulgte med gjorde, afslørede en tabt civilisation, der var ældre og mere storslået en hvad man hidtil havde kendt.

1799.

I 1769 var der blevet nedsat en lanbokommission der skulle arbejde på en jordboreform, og i 1788 blev stavnsbindingen ophævet, herefter afslog bønderne mange steder overhovedet at yde hoveri, og håb om hoveriets afskaffelse blev fremsat. En kommission behandlede spørgsmålet om hoveriets omfang og i 1799 var den færdig med arbejdet, der betød et farvel til hoveriet.

Satirikeren PA Heiberg (Johan Ludvig Heibergs far) blev i 1799 landsforvist for respektløse udfald mod konge og øvrighed, men i kraft af grundloven af 1849 kan man ikke længere udvise Danmarks borgere for den slags.

I 1783 var trolovelsesgilder blevet forbudt, folk der flyttede sammen skulle straffes som ved ”for tidlig Sammenleje”. Men 8 år efter måtte denne regel lempes og parret slap for bøder, hvis de giftede sig inden deres barn blev født. Det var vigtigt om et barn var ”ægte” eller ”uægte”, et uægte barn kunne f.eks. nægtes optagelse i håndværkerlavene.

Trolovelsen blev afskaffet i 1799 og vielsen blev den eneste ceremoni i forbindelse med ægteskabet. Folk på landet holdt dog fast i den gamle tradition, hvor trolovelsen gav de samme rettigheder som tidligere. Ca. halvdelen af bondesamfundets brude var gravide.

1800.

I huset i Fledskov med ny tilbygning, bliver Rasmus født i marts måned.

Danmark havde ikke været i krig i 80 år, men de mange års fred skulle snart slutte.

Kronprins Frederik indgå et væbnet neutralitetsforbund med Sverige, Rusland og Prøjsen, for at beskytte deres handelsflåde mod Storbritanniens stærke flåde.

Det blev en torn i øjet for Storbritannien, så i dec. 1800 erklærede englænderne Danmark krig og sendte en flåde mod København.

I spidsen for flåden var bl.a. den berømte søhelt, nu viceadmiral, Horatio Nelson.

1801.

Om morgenen den 2. april 1801 affyrede den engelske flåde de første kanoner mod Danmarks flåde, slaget på Reden var i gang. Slaget varede i flere timer før den engelsk øverstbefalende, Sir Hyde Park beordrede tilbagetrækning. Men hans næstkommanderende, viceadmiral Horatio Nelson ignorerede ordren indtil han selv blev bekymret for den engelske flådes stilling.

Nelson sendte da et brev til den danske kronprins Frederik, hvori der stod, ”*at han havde ordre til at skåne Danmark, når det ikke længere gør modstand, i modsat fald ville han sætte ild på de flydende Batterier, som han havde taget, uden at det ville stå i hans magt at frelse de tapre Danske, som havde forsvaret dem*”.

Det var en noget rystet kronprins som læste dette trusselsbrev, og uden om flådens kommandør Olfert Fischer, gav kronprinsen straks ordre til at indstille kampen.

Søslaget havde da kostet englænderne 2237 døde og Danmark 2215 døde søfolk.

Dagen efter indgik Danmark våbenhvile og måtte trække sig ud af forbundet.

Nelson selv indrømmede, at søslaget mod den danske flåde var hans livs sværeste slag.

Den anden Folketælling finder sted. Befolkningstal 929.000 med samme pct. fordeling som i 1787.

1802.

Niels og Sophies 5. søn, Henrik Wilhelm, bliver født i oktober.

Guldhornene der oprindeligt blev fundet i 1639 og 1734, blev i 1802 stjålet og omsmeltet af guldsmed Niels Heidenreich, som videresolgte det meste af de 7,5 kg. guld.

Det Flora Danica stel der i 1790 blev bestilt på den Kongelige Porcelænsfabrik til Katharina II af Rusland og som hun ikke fik da hun døde i 1796, blev leveret til Kronprinsen i 1802. Stellet bestod da af 1800 del men alene ved en lejlighed gik 32 dele til, og stellet består i dag kun af ca. 1500 dele.

1803.

Forbudet mod slaveri, der var blevet vedtaget i 1792, trådte i kraft dette år, efter et statsrådsmøde.

1804.

Baronessen (der bar Niels 1. søn til dåb) Frederikke Comtesse Knuth (1755-1804) dør.

Napoleon, der i 1801 sluttede forlig med paven, kroner sig selv som kejser i Notre Dame Katedralen i Paris.

Kronprinsen overtager Frederiksværk kanonstøberi og Krudtværk, som sin private ejendom. Han havde dem i besiddelse til 1839, men først i 1846 overtog staten virksomhederne.

1805.

Den 6. søn, og, skulle det vise sig, Niels og Sophies sidste barn bliver født og får navnet Albrecht.

En der senere skulle komme til at gøre Danmark berømt blev født dette år, nemlig H.C.Andersen

I det berømte søslag ved Trafalgar, hvor den franske flåde blev udslettet, blev Lord Nelson dræbt.

1807.

Efter slaget ved Trafalgar hvor Frankrig mistede sin flåde, frygtede den engelske regering at Frankrig ville tage den danske flåde for at bruge den mod dem, så englænderne sendte igen en flåde mod København.

Kravet fra englænderne var, at Danmark skulle udlevere sin flåde til dem, dette afslog Statsrådet. Englænderen landsatte deres hær ved Holbæk på 18.000 mand under ledelse af Arthur Wellesley, den senere hertug af Wellington, efter hårde kampe mod den danske bondehær, belejrede de København.

Englænderne kunne ikke indtage København, men de kunne bombardere den for at tvinge den til overgivelse. Fra den 2. til 7. sept. ødelagde bombardementet 2/3 af København, og mod 2000 indbyggere mistede livet, og 1600 blev invaliderede.

København overgav sig den 7. sept. og måtte udlevere den danske flåde på 20. skibe.

Derpå indgik Danmark et forbund med Frankrig, hvori indgik, at en dansk fransk styrke skal landsættes i Sverige så snart russerne har indledt sine stridshandlinger mod Sverige.

Baron Carl Michael Herman Løvenskiold (17xx-1897) dør den 9. april, og Baron Carl Severin Christian Herman (1783-1831) overtager Løvenborg og Vognserup Godser.

1808.

Den 13. marts 1808 døde Christian 7. og kronprins Frederik blev nu endelig konge af Danmark og Norge efter 24 år som regent.

Den 14. marts afleverer den danske minister, i Stockholm, Danmarks krigserklæring mod Sverige.

1809.

Nøden i Norge er stor da den engelske blokade til søs slår hårdt, og samtidig forventer man at svenske og engelske tropper skal invadere Norge og adskille det fra Danmark, nøden er så stor at man overvejer at opløse hæren på grund af mangel på mad.

På den baggrund beslutter Frederik 6. sig for at søge fred med Sverige. Fredsforhandlingerne indledes midt i november, den 10 december kan freden underskrives i Jønkøping uden at der afgives noget territorium.

1810.

Rusland havde lidt militært nederlag i Spanien fra 1808-1810, og svigtede alliancen med Frankrig fra 1807 ved at begynde at handle med Storbritannien. Napoleon blev rasende og planlagde et felttog mod Rusland.

1811.

Napoleons kejserrige har nået sit højdepunkt, kejserriget rummede ikke mindre end 70 millioner mennesker, et helt fantastisk tal.

Bygningen af Københavns Universitet påbegyndes, og slutter 1816.

1812.

Baron Eggert (Agga) Christopher Løvenskiold (1788-1861), flytter til Ulefoss i 1812 for at tage sig af driften af Holden Jernværk.

I maj 1812 invaderer Napoleon Rusland med en styrke på 600.000 soldater, det krævede store tab at nå frem til Moskva og da det skete i september havde Napoleon mistet 150.000 mand. Russerne

brændte Moskva af og Napoleon måtte trække sig tilbage. Det franske tilbagetog under den russiske vinter krævede store tab og da hæren vendte tilbage til Frankrig havde kun 25.000 mand overlevet. Da Napoleon havde mistet 550.000 mand gik Storbritannien og resten af Europa sammen, for en gang for alle at besejre Napoleon.

1813.

Efter Napoleons nederlag i Rusland i 1812, gik det ned af bakke for Danmark, for Napoleon havde hele Europa imod sig, med Danmark som eneste allierede.

Danmark gik statsbankerot og trak sig ud af alliancen med Frankrig.

Ved det store slag ved Leipzig led Napoleon et kæmpe nederlag over for stormagternes hære, og måtte i 1814 opgive sit kejserrige.

Storbritannien forsøgte i 1812 for sidste gang at tilbageerobre de nordamerikanske kolonier, men krigen endte med en fredsaftale i 1813.

1814.

Ved fredsaftalen i Kiel, måtte Frederik 6. afstå Norge til Sverige. Sverige fik sin hævn og vi måtte bide i det sure æble.

Norge, der havde været i union med Danmark i 434 år, blev nu en del af ærkefjenden Sverige.

Norge erklærede sig imidlertid for selvstændigt og udråbte Christian Frederik til Norges konge.

Men krigerkongen Karl 14. Johan sendte 200.000 mand ind i Norge og efter hårde kampe måtte Norge opgive kampen og blev indlemmet i det svenske kongerige i de næste 91 år, prins Christian Frederik måtte flygte til Danmark.

Der indføres en landsdækkende skolereform med syv års skolepligt (fra det syvende år).

1815.

Niels og Sophies ældste søn rejser til Norge og bliver forvalter ved Holden jernværk.

Efter sit eksil på øen Elba vendte Napoleon tilbage for at genvinde sin tabte storhedstid, men han havde ikke en chance og led sit sidste militærnederlag ved Waterloo, hvorpå han blev sendt i eksil på øen St. Helena i det sydlige Atlanterhav. Han døde den 5. maj 1821, 51 år gammel.

Ved freden i Wien blev Frankrigs gamle grænser genoprettet og 697 år fjendskab med Storbritannien sluttede.

Agga får en søn, Herman Severin, som senere bliver en berømt komponist med bl.a. Sylfiden og fra 1842 bliver han udnævnt til kgl. kammermusikus, senere blev han udnævnt til organist ved Christiansborg Slotskirke

1817.

I et brev af 18. Nov. 1817 til Baron Carl H. Løvenskiold, skriver hans bror Agga fra Holden Jernværk, om Frederik Rolsted.: *"Du forundrer Dig maaskee over hvorledes jeg tør være fra min Ejendom i 8 a 9 Maaneder; jo! nu kan jeg det, da jeg i den unge Rolsted, har et lige så dueligt, nidkiært Menneske, paa hvem jeg med Tryghed kan stoele",(..)*

1818.

Frederik 6. oprettede Nationalbanken. Danmark kæmpede en hård kamp for at komme over tabet af Norge og få styr på økonomien efter statsbankerotten.

Den nye opfindelse "Dampmaskinen" var kommet til Danmark i starten af 1800 tallet, og den fik efterhånden afgørende betydning.

Danmark begyndte at massefabrikere alle mulige varer som udlandet havde hårdt brug for.

Man kan vel sige at industrialiseringen fik sin spæde begyndelse.

Eggert Løvenskiold (Agga) tager i september 1818 til Danmark på et længere ophold.

1819.

Da han vender tilbage til holden Jernværk i maj 1819, skriver han. *Jeg forefandt alt vel her og følede mig ret tilfreds; jeg er vel fornøjet med Rolsteds Administration, jeg forefandt alt i god Orden, (...)*

Forvalter Frederik Rolsted's bror Henrik var fulgt med til Norge for at blive uddannet til jæger.

Noget tyder imidlertid på, at også deres far (vores stamfar) Niels Rolsted havde taget turen med til Norge, for i et brev Agga sender til sin bror skriver han: "*Min gode Kirkeschou (forvalter på Vogneserup) og gamle Rolsted beder hilse*".

Udviklingen af dampskibe begynder, de første af træ, men snart begyndte man at anvende jern. Derefter kom opfindelsen af jernbanerne, hvor dampmaskinen fik en afgørende rolle.